

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Ad Commentaria In Genesin.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

PETRI DANIELIS
HUETII
AD
ORIGENIS
COMMENTARIA
OBSERVATIONES ET NOTÆ.

AD COMMENTARIA
IN GENESIN.

P. 1.

H' δὲ τὰς ἀποδείξεις τῶν θεῶν, &c.] Idem hoc argumentum persequitur Origenes lib. 2. de princip. cap. 1. Basilii autem Hom. 2. in Hexæmeron, & Ambrosius in Opere cognomini eandem, quam tractamus, Origenis disputationem prolixè referunt. Anaxagoræ porro, Pythagoreorum, Platoniorum, Stoicorum, aliorumque ea sententia fuit, mundum ex æterna materia Deum condidisse. Videndus Timæus. Locrus αἰ φησὶς κόσμον, Plato in Timæo, Cicero in Academ. Quæst. Seneca Epist. 65. Plutarchus lib. 1. de placit. Philos. Laërtius in Platone, & Zenone, Epiphanius Hær. 5. alii; sed imprimis Auctor τῶν φιλοσοφικῶν nondum editorum: πλάτων ἀρχὴς τῆ παντὸς θεῶν, καὶ ὅλων, καὶ ἀπαράσχητος: Plato, principia esse rerum omnium Deum, & materiam, & exemplar: tum: ἢν (ὅλον) καὶ διζήμενον, καὶ τιθύνον καλῶς, ἐξ ἧς διακοσμηθεὶς γενέσθαι τὰ τῶν σαρὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος. Quam (materiam) & recepit, & nutrice appellat, ex qua digesta extitisse quatuor elementa, ex quibus constatus est mundus. Hoc idem habet in Anaxagora. Ipsum hunc errorem castigat Tertullianus in Hermogene Apo-

stata, qui à Christianis conversus ad Philosophos, de Ecclesia in Academiam, & Porticum, inde sumit à Stoicis materiam cum Domino ponere, quæ ipsa semper fuerit, neque nata, neque facta, nec initium habens omnino, nec finem, ex qua Dominus omnia postea fecerit: idem castigat & in Marcione; Dehinc, inquit, si & ille mundum ex aliqua materia subjacente molitus est, innata, & infecta, & contemporali Deo, quemadmodum & de Creatore Marcion sentit, redigis & hoc ad majestatem loci, qui & Deum, & Materiam, duos Deos clusit: castigat & Theodoretus in utroque, Hær. Fabul. lib. 1. cap. 24. & lib. 5. cap. 5. & Philastrius in Seleuco & Hermia Galatis, Hær. 55. Manichæi quoque materiam ἀγέννητον esse sciscitabant. Rationem reddit Droserius Marcionista in Dialogo de orthodoxa fide, cur id figmentum propugnare instituerit Valentinus: nempe, ne malorum causam in Deum transcribere cogeretur, eam ad materiam referebat. Mundum quidem è materia à Deo conflatum crediderunt Philo, Tatianus, Lactantius, aliique; sed è materia à Deo primum creata, non æterna, tum deinde in ordinem digesta, Ad omnino Eusebium l. 7. Evang. Præpar. & Philocaliam cap. 23. At noster Origenes non principii quidem expertem materiam, & ἀγέννητον,

A sed

P. 3.

tum esse Christum VI. Id. Nov. de quibus
itidem alicubi Epiphanius. Quidam circa
æquinoctium autumnale contigisse id opi-
nati sunt. Romana vero Ecclesia ad VIII.
Cal. Jan. celebrabat natalem Christi, at-
que hanc consuetudinem reliquæ Ecclesiæ
tractu temporis inde sumserunt. Demon-
strent ergo primum supra memorati Ge-
nethliologi, quo die natus sit Christus,
tum postea viderimus de genituris, quas
parum inter se contentientes posuerunt.
Nam Libram in Horoscopo constituit Car-
danus; & Albertus vero, & Aliacus Virgi-
nem. Hos fecellit Albumasar versus Astro-
logus Arabs, qui imagines recensens, quæ
cum Virgine ascendunt (juxta Perlarum,
Indorum, & Ægyptiorum doctrinam, qui
cum singulis Signorum Decanas imagines
quasdam ascendere fingebant) in primo
Virginis Decano Virginis imaginem collo-
cat, formosæ, puerum gestantis & lactantis.
*Nutrit puerum, inquit, dans ei ad comeden-
dum in loco qui dicitur Abyre, & vocat ipsum
puerum quedam gens Iesum, cujus interpretatio
est Arabice, Eire, & ascendit cum castris Vir-
ginis æterna.* Tum subiungit Albertus: *Et
jam scimus, quod sub ascendente parte ejusdem
signi, scilicet Virginis, natus fuit Dominus no-
ster Iesus Christus.* Quasi ista Albumasari
pertineant ad natalem Jesu, quæ ad unam
hanc Virginem spectant. Aptius ad men-
tem auctoris Rogerus Baconus, homo sua
ætate doctissimus: *Intentio est, quod beata
Virgo habet figuram & imaginem intra decem
primos gradus Virginis, & quod nata fuit quan-
do Sol est in Virgine, & ita habetur signatum in
Calendario, & quod nutrit filium suum Chri-
stum Iesum in terra Hebræorum.*

iān dē tūtes dicitur, &c.] Simoniani, Valentiniani, Cerdoñiani, alique complures Hæretici duo principia, seu Deos duos statuabant; alterum malum, sed ultimum, mundi conditorem, Legis opificem; bonum alterum, Christi Patrem, & Novi Testamenti auctorem, Tertullianus; & Irenæus adversus hanc doctrinam non segnitè velitati sunt : Origenes vero passim. Hæc à Magis ortum duxit verasima, quos duo itidem principia, bonum unum, malum alterum posuisse prodidit Aristoteles, uti discimus ex Laërtio in Proemi.

ἐπιστολῆς δὲ ἐν πρώτῳ ἀπὸ φιλοσοφίας, καὶ ἐπιστο-
τάτης ἑξαι τοῦ αἰσθητοῦ (καταρ) καὶ οὐκ αὐ-
τῆς τῆς αἴας, ἀλλὰ αὐτοῦ διανοητοῦ, καὶ κατὰ δ' αἵματι

Aristoteles autem in primo de Philosophia, & antiquiores esse Aegyptiis (Magos) & duo juxta illos esse principia, bonum Damonem, & malum Demoneon, Auctor quoque philosophorum, quæ Origeni vulgo tribuuntur, scribit Zaratam Chaldaeam docuisse, δύο θεώματα ἐστὶν ὁ πᾶσι ἀπόροις ἐστὶν, ἃ δὲ θείων. Ἐκ τῶν μὲν θείων ἀντικεινὰ τῶν ψυχῶν ἐστὶν ὅτι τῶν, ἐστὶν, ὁ ἀποροῖς, αὐτῶν.

MIT

3

P. 8.

cardines enumerat, ἀπολλὼ, θύει, μετατρέ-
μι, quod corrupte apud Firmicum lib. 2.
cap. 18. μετατρέμι appellatur, & ὑπέρβει, seu
ἀντὶμετρέμι. Horum siglis vocem ἀδμ
formari nonnulli subinde cum observaf-
sent, mirabiles inde allegorias excogita-
runt.

P. 10. ὁ δὲ ἐρμῆς, &c.] Quæ sequuntur, iisdem fere verbis in Commentarium suum transtulit Procopius Gazæus.

ἀποδὲ τοῦ γινώσκοντος, &c.] Perturbata hæc
 erant in Philocalia, quæ proxime à vero ita
 restituebat Tarinus: καὶ γινώσκοντος τοῦ
 σποδορίτη, &c.

P. II. *et de tunc] Hoc est, pertendit, verum querendo objicit.*

Φέρει δὲ, ἀναγινώσκοντα καὶ, &c.] Sydera, re-
rumque humanarum ποικιλία seu εὐπορεία καὶ
fuit; an οὐρακίαν solum, dubitabat Plato,
dubitabat & Seneca. Posteriorem senten-
tiam amplexi sunt Origenes, ejusque æqua-
lis Plotinus Enn. 2. lib. 3. cap. 1. & 7. & Enn.
3. lib. 1. cap. 6. & ex Plotino Macrobius lib.
1. in Somn. Scip. cap. 19. & Augustor posteri-
oris Commentarii in Job, à Peronio Lati-
ne reddit, & Origeni vulgo adscripti in
Job. 38. 7. Hanc autem doctrinam impugnât
Augustinus lib. 5. de Civ. Dei. cap. 1. *Quod si
dicuntur*, inquit, *stellæ significare portus ista,*
quam facere, ut quasi lectio quædam sit ista
positio, prædicens futura, non agens (non enim
mediocriter doctorem hominum fuit ista sen-
tentia) non quidem ita solent loqui Mathe-
matici, ut, verbi gratia, dicant, Mars ita positus
homicidam significat, sed homicidam facit, &c.
Fulsius autem & acrius eandem confutat
Procopius in Gen. 1. 14.

τὰ παρεληλυθότα δι' ἑτέρον, &c.] Editio Vigeri, δι' ἑτέρον πᾶν. alius ejusdem Codex, ἀλλ' ἑτέρος, quod ipse secutus est. Hæc non improbo; sed tamen Stephani lectio ferri potest, emendes modo, καὶ ἀλλ' ἑτέρον.

τῶν ὧν λαβόντες τὴν τῶ ἀνθρώπων.] *Natalem*
horam videlicet, uti appellatur Horatio; seu
fati horam, uti à Juvenale: idem dixit: *hora*
sumitur ex libro; & Perſius: *nata fidelibus*
hora; & inde ἀποσκοπῶν.

καὶ ἀποκρίθεις, ἦ] Lego: καὶ ἀποκρίθεις ἦ. res clara est,
neceget probatione.

ⲙⲧⲧⲉ ἀναβολικῆ, &c.] Quatuor genituræ

[illegible]

καθ' οὗ δὴ τῷ] Malim, καθ' οὗ δὴ τῷ, quam P. 12.
quod proponebat Vigerus, καθ' οὗ, τῷ δὴ.

ἡ δὲ ἀντιθέσις ἐστὶν, &c.] *Crederes lo-*
cum hunc repositisse Plorinum cum ait lib.
3. Enn. 2. cap. 7. ἴσμεν τίνος ὡστε χράματα ἐν
ἑρῶν ὀρεσφαιμένα, ἀεὶ, εἰ γυμναμένα καὶ κινηθῶτα,
ποιεῦντα ῥῆν τι ἔργον καὶ ἄλλο. Ἰσακλήδην ὅτι πῶ
δὲ ἢ παρὰ τὸν αὐτὸν σημασία, &c. Sim igitur velut li-
teræ in cælo, quæ scribantur, velisjam scripta
sunt, moveantur perpetuo, & hoc aliudque opus
efficiant. Unde sequatur significatio quæ ab
ἑπὶς portenditur. & Enn. 3. lib. 1. cap. 6. de
astris loquens: παρὰ τὸν καὶ ἄλλων ῥαίης πῶ
δὲ αὐτῶν ὡστε γυμναμένα, ἐλπομένων, τοῖς τοῖς ἐπὶ
ἑρῶν γυμναμένον ἰδιώταις, ἀναγινώσκοντα τι μάλιστα, καὶ
ἐννομάτων τῶν ὅτι ἀπὸ τοῦ μεταδόντος ἐστὶ σημασίαν.
Alteri quoque usus fuit, quod nempe qui ejus-
modi literaturæ periti sunt, ea inquam literas
aspicientes legant futura, ex figuris servatis
analogia significacionem rimantes. Origenem
autem hic fere ἀνδρῶν sequitur Procopius
in Genesin.

*Διότις ἐν τῇ ἀποστολῇ τῇ ἰσὺν, &c.] Liber
 apocryphus, cujusmodi libros saepe laudat
 Origenes. Laudatur & Tom. 5. in Johann.
 & ab Athanasio, siue quisquis est Auctor
 Synopsis, & à Procopio in Genes.*

fed Egyptii etiam, appetente decimo
 quarto anno circumcidebantur: testis
 Ambrosius lib. 2. de Abrah. cap. 11. Egyptii
 quartodecimo anno circumcidunt mares. & fe-
 mi-

minis eodem anno circumcidi ferunt, quod ab eo videlicet anno incipiat flagrare passio virilitatis & feminarum menstrua fumant exordia: & Strabo lib. 17. ἡ δὲ τὰς δι' ἧς γυναικῶν μαρτυραέται αὐτῆς, ὁ παύει τέρψινος τοῦ θυμώματος παύσις. καὶ ὁ ἀσθενεῖν, καὶ ἐξ οὗ διαμαρτυρεῖται ἰδ quoque maxime student, ut genitos quoque infantes aiant: eosdem annis circumcidant, feminas vero excident. De Aegyptiis loquitur: ac fallitur, cum subjicit idem Judais fuisse in usu. Origenes Homil. s. in Jerem. ἀσθενεῖν καὶ ἀσθενεῖν λέγει, ὅτι μόνον ἱκανοὺς εἶναι πρὸς πορνείαν, καὶ ἄλλα τὰ ἄλλα ποιεῖν. Τῶν ἀργυρίων ἐπιβολὴς ἐπὶ τοῖς παισὶν ἐστὶν ἡμετέρας. Circumciduntur secundum id quod sensibile est inquam, non solum ibi qui ex circumcisione sunt secundum legem Moysis, verum etiam alii multi. Aegyptiorum idolis sacerdotes circumciduntur. In quem locum nonnihil infra commentabimur. Nunc quoniam de muliebri circumcisione mentionem iniecerunt Strabo, & Ambrosius, ritum ipsius aperiemus. Ea fit resectione στήθους, quae pars in Australium praesertim regionum mulieribus ita excrevit, ut ferro fit coërenda. Id tradunt Medici insignes Paulus Aegineta lib. 6. c. 70. & Aëtius Te-trabl. 4. Serm. 4. cap. 103. Quorum hincita pergit: Quapropter Aegyptii usum est, ut antequam exuberet (pars illa corporis) amputetur, tunc praecipue cum nubes virginis sunt elocanda. Rem tangit Origenes, cum ait Hom. 6. in Ezech. Adversum masculos virtus ejus in lumbis est; ad versus feminas virtus ejus in umbilico ventris est. Et vide, quomodo bene fecerit Aegyptii genitalia obiectis nominibus Scriptura nuncupaverit, neper ea vocabula que in promptu sunt, turpitudinem significaret. Si intellectum est exemplum, quod protulimus de Iob, intellige mihi qua ut in viro praeputium circumciditur, sic in femina umbilicus amputatur. Quod igitur necessitate primum invenitum est, religione postmodum usurpatum fuit, quod & aliqui de virili circumcisione opinati sunt, ut postea dicemus. Porro hanc consuetudinem circumcidendarum mulierum hodieque retinere Aegyptios ferunt ii qui regiones illas lustrant, ignemque ad compedendam partus hujus luxuriam adhiberi. Scribit Bello-nius lib. 3. Observ. cap. 28. morem hunc fervare feminas in Persia, & Cophtas etiam in Aethiopia, Christi licet nomen professas, Leo Africanus lib. 8. narrat Muhammedilege id praescrberi, quamvis in Aegypto tantum & Syria obtineat, munusque id obire vetulas quasdam, per vicos Cairi ministerium suum venditantes. Porro hæc Origenis dum repræsentat Procopius, aliqua ex parte mutavit, si modo Latina interpretationi quam ad manum habeo, fides est.

μαντοποδες Αἰθιοπες hos esse censebat
amicus meus summus & popularis Stepha-

nus Monachus, magnum rei literariæ columen. Erant apud Æthiopes quidam, Himantopodes dicti, hoc est, loripedes, quod cruribus lorii infanti flexis & fluxis, serpere potius quam ingredi viderentur. De his Mela & Solinus ita videntur differrere, quasi id vitium tota aliqua gens ab ortu retulerit. Bene vero est quod ex Origene discimus tales arte factos fuisset, non natura; nec totam gentem, sed quosdam tantum generum patella fuisse multatos; eos fortasse quos domi desiderare vellent, non ad bella exire, quosque domesticis officiis & privatis, non campestribus vel publicis destinarent.

πῶς γὰρ ταῦτα ποιεῖν, &c.] Trita illa & pervulgata adversus Genethliacos argumenta sibi objicit Firmicus cap. i. lib. i quæ deinde cap. 3. dissolvit.

χερ' ἃς ἑρροσκοπικὴν. ἑκτὴ δὲ τὴν, &c.] Reda
 videtur & sana hæc lectio : ἀστροσκοπικὴν
 enim eadem est quæ & μετεωρολογικὴ. μετεωρῶν
 enim nomine sydera quæ continentur.
 At ἡμιβιολογικὴ ea est, quæ & ἀποτελεσματι-
 κή, seu προσωριστὴν, seu ποικιλικήν, quam & ἀσπ-
 λορικὴν appellant. Prior illa circa stellarum
 motus & ἡλιασμοίς verfat, quibus futu-
 ra hominibus à Diis significari & portendi
 Ethnici crediderunt : nam Solis pūra, Lu-
 næque defectus Deorum iram nuntiare sibi
 perſuaſerunt. Ipſi quoque Christiani ſi-
 gna iudicii poſtremi, non cauſam, in Sole,
 Luna, & Stellis futura ſciunt, multa que ab
 his portendi, non effici. Vide omnino Baſi-
 lium Hom. 6. in Hexaëm. Ambroſium in
 opere cognomini lib. 4. cap. 4. ſed præſer-
 tim Procopium in Genef. i. 14. Genethi-
 corum autem doctrina humanarum rerum,
 ſive caſu contingentium, ſive ſponte geſta-
 ſi ſignificationem & cauſam ſyderibus tri-
 buit. At quoniam veteribus ſere Aſtro-
 nomis ſolenne fuit, non ἀστροσκοπικὴν tan-
 tum, & ἡμιβιολογικὴν excolere, ſed priorem
 etiam poſterioris cauſa : aſtrotramque ſci-
 entiam ad futurorum prænoſtionem con-
 uertere, inde factum eſt, ut utraque ad futu-
 ri ſcientiam pertinere dicta ſit. Ptolemæus
 Procm. Tetrabil. Rerum in quibus eſt προ-
 γνοſτικὴ ſcientia ſtellarum cognitio, magnas
 & præcipuas duas eſſe deprehendimus. Quarum
 altera que præcedit & eſt fortior, eſt ſcientia Solis
 & Lune, nec non quing. ſtellarum erraticarū
 figuras demonſtrans, quas ſuorum motuū cauſa
 & unius ad aliam, eorumq. ad terram collatione
 contingere manifeſtum eſt. Altera vero eſt ſci-
 entia, qua explanantur & mutationes & opera
 qua accidunt, & complentur propter figuras cir-
 cūcis earum naturales eis in rebus quas circū-
 dant : & ante Ptolemæum Manilius l. 1.
 Aſtron.

luvat ire per ipsum

Aëra, & immenso spatiantem vivere cælo,
Signaque, & adversos stellarum noscere cursus.

Quod solum novisse parum est: impensius ipsa
Scire juvat magni penitus praeordia mundi.
Ceterum eandem hanc Origenis ratioci-
nationem persequuntur & exponunt Basili-
us Hom. 6. in Hexam. Ambrosius lib. 4.
cap. 4. Hex. Philoponus lib. 4. *ἡ δὲ τῆς κοίτης*
cap. 18.

τὴν μάλλον δὲ τὴν ἀστέριον, &c.] Plotinus Enn.
3. lib. 1. cap. 5. *εἰ δὲ εἰς τὴν τῶν ἀστέρων ὁρίων*
ὁρῶντες ἄλλοι ἐκαστὸν λέγουσι, τὰ γινόμενα παρ' ἐκεί-
νων ποιεῖν τεκμαίρεται, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ὄφεις ποιη-
τικοὶ ὧν σημαίνουσιν εἶναι, καὶ πάντα εἰς ἃ ἐλθέοντες οἱ
πάντας ἀπολέγουσιν. Sin autem ex eo quod habi-
tudinem stellarum suspicientes singulis futura
praenuntiant, ab illis fieri quoque opinentur: per-
inde id se habebit, ac si aves eorum qua signifi-
cant cause forent: similiterque si omnia, quo-
rum inspectione vates praesagiunt, facere etiam
qua significant, dicentur.

P. 14. *ἢ μὲν τὸ καὶ πρὸς αὐτὸν*, &c.] Procopius Gaz.
in Genes. hunc locum exscripsit.

Φέρεται δὲ διὰ τὸν χρόνον, &c.] Motus hic est,
qui Praecessionis æquinotiorum ab Astro-
nomis vulgo appellatur, quo stellæ fixæ ab
æquinotio & solstitii cardinibus digressæ,
super polis zodiaci, *ὡς τὰ ἐπὶ πόλιν* paulatim
verti compertæ sunt. Hunc autem motum,
ex Timocharidis, Hipparchi, suisque adeo
observationibus, centum annorum spatio
gradum unum absolvi Ptolemæus statuit
lib. 7. Magn. Construct. cap. 2. *ὡς ἐκ τῶν*
τῶν ἡμῶν μοιρῶν εἰς τὰ ἐπὶ πόλιν ἀποκλίνουσιν ἐν ἑκα-
τὸν ἔτησι γινόμενον ἐν ἑκάστῃ, καὶ δάστις καὶ
ἐν ἑκατέρῃ ὁποῦντο καὶ φαίνεται. Et ex iis unius
gradus in consequentia progressio intra centum
propemodum annos confici deprehensa sit,
quemadmodum & Hipparchus suspicatus esse
videtur. Ex quo efficitur 36000. annorum
decursu totum circulum Fixas evolvere,
qui annus Platonius, sed annus magnus di-
citur à nonnullis. Tardiorẽ vero hunc
motum faciunt Tabulæ Alphonsinæ, ita ut
totis 49000. annis periodum hanc absolvi
Rex Alphonsus crediderit. At brevioribus
eam spatii determinavit Albategnius, nec
plus quam 23760. annos ei tribuit, quippe
quam 66. quoque anno gradum unum ex-
plere deprehenderit: quam sententiam ob-
servationibus suis longe accuratissimis ad
verum proxime accedere confirmavit Ty-
cho, nam intra 67. annorum spatium gradu
uno fixas *ὡς τὰ ἐπὶ πόλιν* progredi, totumq;
illud curriculum 24120. annis peragrarẽ
competit. Jam vero ut ad Origenem re-
deamus, motum à Ptolemæo constitutum
respexisse eum liquet: hujus verba male ab
Interpretibus accepta sic rectius converte-
ris: Fertur sane Theorema, ostendens Zodia-
cum circulum, perinde ut Planetas, deferri ab
occasu in ortum, intra centum annos gradu uno.
ἂν ἐκ τῆς γενέσεως, &c.] Locum hujus hiatum
oratio pendula arguit. Hunc sic explebat

Vigerus: *ὡς αὖτε μορφώματι*, ἢ μὲν λαμβανόμεν
τὰ ἀλλήλους ἐκ τῆς μορφώματι, ἂν ἐκ τῆς γενέσεως &c.
ἔστω δὲ τὸ πρὸς συγκεχυμένην, &c.] Vide in
hunc locum Salmaſium de annis Clima-
cticis, p. 619.

καὶ ἡ ἀκὺλας γὰρ τὸ ἀνάλογον, &c.] Locum P. 15.
integrum profert Philoponus *ἡ κοίτης*,
lib. 4. cap. 17. qui talis est: *καὶ ἐπὶ τὸν δὲ*
τῆς φθορῆς τῶν πρὸς μὲν αὐτῶν, οὐδὲ τῆς φθορῆς τῶν
μὲν αὐτῶν εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, καὶ οὐδὲ τῶν φθορῶν μ-
κρὸν εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. Et fecit Deus duo lumi-
naria magna; simul luminare magnum in po-
testatem diei, & simul luminare parvum in po-
testatem noctis.

τοὺς ἡμῶν ἀποκλίνουσιν καὶ κατηγοριματων, &c.]
Vide Laërtium in Zenone, & in eum Ob-
servations Aegidii Menagii, viri omniur-
banitatis, doctrinæ, & humanitatis genere
florētissimi.

καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀποκλίνουσιν] Ita habet Ta-
rini editio, & ita legebat quoque Genebrar-
dus: vitioſe, si modo mendosam scriptu-
ram integrā scimus seponere. Quod si con-
jecturæ locus est, ita legendum esse su-
spicari possis: *καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀποκλίνουσιν*
ἐν ὁρίων.

ὁμοίως τὰς ἡμετέρας, &c.] Siciple in Epi-
stola ad Africanum: sic sæpe Hierony-
mus. Non frustra ergo summam Aquilæ
in interpretando fidem prædicavimus in li-
bris nostris de interpretatione.

ἐν ἄλλοις πεποινη] Male recentior Inter-
pres, aliud nihil fecerit: recte Genebrardus,
non aliud posuit: *ποῖν* enim sapientia, po-
nere, scribere, ut docent Grammaticorum
filii. Clemens Alex. Strom. 6. *ὅφρα τὸν*
ποῖν, & *ἐν ἐκείνῃς πεποινη*, & *ἐν ὁρίων* δὲ
ποῖν αὐτῶν, initio libri; & ita fæpissime
Origenes.

ἐκπεπληρωσιν *ἐν τῷ*] Valentiniani videli-
cet, Marcionistæ, aliiq; eorum cor-
porati.

ἐν νομομονοῦντες μὲν προσήσαντες] Hoc est, qui
recte sentiunt, non ut Interpretes, cordati &
sinceri.

IN EXODUM.

ὡς ἂν καὶ ἀποκλίνουσιν] Interpres, auctori. P. 17.
tate sua; melius Genebrardus, *sortito*:
verte, *sortuito*, temere. Vide Nos infra
ad Tom. 15. Origen. in Matth. 20. 11, 16.
ad p. 398. & ad Tom. 17. in Matth. 22. 1. &
seq. ad p. 476.

ἐν δὲ τῶν ἀποκλινουσιν, &c.] Lego: *αὐτῶν τῶν*
γραφήν. & verto: unum autem ex reconditis
esse, sinceram super illo Scripturæ loco inter-
pretationem.

καὶ τὸ πολὺν τὸ δὲ] Scribit enim P. 18.
Epiphanius Har. 42. cap. 3. 6. 7. 13. præter
duo